

Recensie: Al het goede ★★★1/2***

Kaaitheater Brussel
donderdag 9 januari 2020

foto © Maarten Vanden Abeele

Recensie:

'Al het goede' is een uiterst moeilijk beeld.' De voorstelling van Jan Lauwers is dat weliswaar niet omwille van zijn complexiteit, wel om zijn veelheid waardoor die onmogelijk na een eerste keer die bekeken te hebben, volledig leesbaar is. Voor zover de maker overigens de bedoeling had een volledig leesbaar werk af te leveren. Al het goede mengt niet alleen dans (ballet en hedendaags), theater, performance, installatie, schilderkunst, en video in één, het bevat ook wel wat tegenstellingen die tot nadenken stellen. En kritiek bevat het werk dat over de rol gaat van cultuur in onze samenleving ook, niet alleen op de politiek (zoals in de proloog), ook op de kunst zelf, maar even goed op de media.

Met 'De mensen gaan er niets van begrijpen.' klinkt het niet alleen bezorgd om de eigen creatie, maar wordt ook het intellectueel vermogen van de kijker in vraag gesteld. Het gevoel onbegrepen te zijn, of er niet in slagen de boodschap over te brengen, het is niet zelden een issue waar een maker over struikelt. Als die maker in kwestie zelfs al in staat is om tot een afgewerkt product te komen. Want sommige werken, een boek bijvoorbeeld, kan door de noodzaak te voelen te moeten schrappen, soms helemaal niet het levenslicht zien.

Een glashandelaar in Hebron, een van de twee laatst overgeblevenen, zag Jan Lauwers, een gesubsidieerd artiest maar al te graag komen toen hij vroeg om 800 totaal nutteloze vormen te blazen. De een ziet er kerstballen in, de ander tranen, of vazen waarin de ziel van een kunstwerk zit dat door zijn broze omhulsel echter kwetsbaar is en zelfs in de omgeving van Lauwers en kunstenaars niet volledig beschermd kan worden.

Probleem echter: de ruimte waarin de installatie opgesteld stond bleek te klein om het ding 360 graden te laten draaien en de motor bleek het niet aan te kunnen. Ofwel: hoe kunstenaars niet altijd even beredeneerd aan het werk lijken te gaan, onderweg tegenslagen tegenkomt die overbrugd moeten worden waarbij het professionalisme van artiesten openlijk in vraag gesteld wordt bij wijze van zelfkritiek. 'Ze gaan het een kerstboom noemen' klinkt het ook bezorgd. Best grappig, want net die bijnaam krijgt de installatie dat 'een glashelder noodlot dat alles wegveegt' moest voorstellen, al onder de kunstenaars zelf nog voor het finaal is. Behalve Romy, die vindt het bijna op kinderlijk naïeve toon een mijlpaal dat haar vader na drie jaar opnieuw iets heeft gecreëerd.

Ook hier weer zit een vorm van zelfspot in. Makers die hun tijd nemen en het inzicht hebben ontwikkeld dat je als kunstenaar jezelf onbelangrijk moet maken als je de waarheid van al het goede wil bereiken. Maar ook: hoe je als artiest de wereld wil veranderen, maar uiteindelijk naar het einde van je carrière niet anders dan kan vaststellen dat de wereld zelf veranderd is en dat niet zo zeer door jouw toedoen kwam. Het toont hoe gering de impact van het individu op de wereld is die veel te groot is waardoor dat inzicht de romantische kunstenaar in een artistieke en existentiële crisis kan gooien. Je zou voor minder somber worden, zeker wanneer de dreiging, een catastrofe in de vorm van geweld, terreur, oorlog, € als het ware om de hoek komt loeren.

Lauwers' dochter Romy kwam thuis, in Molenbeek, enkele dagen na de aanslagen in Brussel na een lange reis in China. We zien haar dan ook vol kleurrijke lintjes. 'Ik heb weer te veel liefde' zegt ze terwijl ze aan het knuffelen slaat en we op de achtergrond

zware oorlogsgeluiden horen. Ze komt af met Elik Niv, een Jood, die 11 man vermoordde in Libanon tegen de Hezbollah en hun oor afsneed als bewijs. Een onderwerp waar de rest graag verder op ingaat door nog meer vragen te stellen terwijl Romy het allemaal niet wil weten. 'Als niemand ervoor zou willen moorden, zou niemand ervoor willen sterven.' besluit ze.

Verwijzend naar Bob Dylan doet Al het goede met de aangepaste tekst 'The answer my friend is a blow job in the wind.' Verder integreert de voorstelling ook 'Snottebel. Frikandel.' uit de Samsonrock en een te absurde scène waarin de spelers doen alsof ze elkaar niet verstaan. De een heeft de vingers van een ander in zijn oor, de ander haar in zijn oor, anderen een vaas, stof, terwijl er eentje beweert dom, doof en blind te zijn. Een overduidelijke referentie naar Bert en Ernie en absurde humor is het wat we wel konden pruimen.

'In een spiegel ziet een mens een mens' zegt de zwangere Romy wanneer ze Eliks zweterige aars in beeld brengt met een naar eigen zeggen spionagecamera. Daarbij stelt ze zich de vraag of het hier om een Vlaams meesterwerk gaat of een Joods achterwerk. Ze steekt het ding ook in haar vagina om zo heerlijk speels en nog wat kinds te stellen dat het beeld alles samenvat, het zowel abstract als figuratief (je kan er een hoofd in zien) terwijl ze zich onderaan opspant en ontspant. 'Kijk naar het beeld. Kijk dan. Als je niet weet wat het is, wat zie je dan? Een abstracte, bewegende smurrie. Maar als je goed kijkt dan zie je er een gezicht in of een dier, een schilderij van Rubens' Maar kijk. Mijn vagina omvat alle beelden van de wereld.'

Later horen we haar met een foto van haar vagina naar haar ouders trekken met hetzelfde idee: dat het alles omvat. Haar moeder Grace Ellen Barkey is allesbehalve onder de indruk: 'Alles in de kunst is ooit al eens gedaan' klinkt het, terwijl Jan (gespeeld door Benoît Gob, een Franstalige goedkope arbeidskracht horen we de theatermaker die hij speelt knipogen in de proloog) het beeld vakkundig bestudeert. Kijk, het is in dit soort tegenstellingen' Romy die haar vader er niet wil bijhebben in een scène met Elik Niv, hoewel de tekst, regie en het decor van zijn hand zijn' terwijl ze toch zo'n foto in zijn hand duwt, dat dit fictief zelfportret, wat ook een joekel van een tegenstelling in zich draagt, boeiend wordt. Wat is echt? Wat is het niet? En vooral: hoe plaats je dat tegenover een kunstenaar die seks afgezworen lijkt te hebben zodat het hem op artistiek vlak zou prikkelen maar uiteindelijk enkel maar Camilo in de handen van zijn vrouw Grace Ellen Barkey duwde via een app. Daarmee en de dierlijke lust steekt ie ook de draak wanneer Jans vrouw op de vloer op haar rug wel erg begerig wordt. Å

De penis banaliseren doet Romy door een strikje boven te halen en ermee over te gaan in poppenspel. 'Het lijkt wel een duifje in zijn nest' klinkt het bij mama Grace Ellen Barkey die alles filmt terwijl Jan Lauwers zelf eerder weggestuurd is omdat het toch wel wat raar zou zijn mocht de regisseur zelf staan te kijken op wat zijn dochter op het podium doet, alsof ze even nood heeft aan privé terwijl we wel in een publieke ruimte zitten. 'Oei hij hangt slap' klinkt het onder andere waardoor het lichaamsdeel er onbenullig en vooral erg dom uitziet. 'Zullen we neuken?' is de tweede zin wanneer Romy net Elik heeft ontmoet. 'Zolang we de liefde niet moeten bedrijven, lijkt me dat een uitstekend idee.' antwoordt hij. De zoveelste heerlijke contradictie van de avond.

'De wereld is monotoon. De muziek is monotoon.' klinkt het uit de mond van cellist Simon Lenski die verder vindt dat kunst niet meer kan choqueren, enkel de wereld kan dat nog. Kritiek op cultuurverslaggeving, indien er überhaupt nog gerecenseerd wordt, horen we op een 'kwaliteitskrant' die op sommige dagen zo dun is, dat je je afvraagt of de term 'krant' nog wel van toepassing is. De fotoredactie en druk worden ervan door de mangel gehaald in Al het goede. Of er kleurenblinden werken?

Ook grensoverschrijdend gedrag in de cultuursector wordt behandeld in Al het

goede. Zo zien we Victor Lauwers en Inge Van Bruystegem zich voorbereiden voor een verkrachtingsscène die Inge al snel te ver vindt gaan. Inge speelt de Italiaanse schilderes Artemisia Gentileschi die door haar leermeester Tassi verkracht werd, terwijl Grace Ellen Barkey met de camera hun spel registreert en een beeldvergelijking maakt tussen een bestaand schilderij en datgene wat er zich voor haar lens afspeelt.

Eindigen doet de voorstelling met Rogier van der Weydens 'De kruisafneming' dat vanuit artistieke hoek ontleedt wordt tot in de details en de kijker mee helpt verder te kijken dan ie wellicht gewend is. 'Kunst gaat niet over de eenzaamheid van het kijken maar over de eenzaamheid van de kijker zelf. Eenzaam tegenover de tijd waarin hij leeft. Kunstwerken zijn niet eenzaam, ze zien wat de toeschouwer gemist heeft. Wat alle levenden en doden gemist hebben toen ze snel keken. Niet alleen durfden kijken omdat 'al het goede' zo veel is. 'Al het goede' is een uiterst mooi beeld.'

< Bert Hertogs >

Credits:

Tekst, regie, set Jan Lauwers Muziek Maarten Seghers Met Grace Ellen Barkey, Romy Louise Lauwers, Victor Lauwers, Jan Lauwers, Inge Van Bruystegem (vervangt Sarah Lutz), Benoît Gob, Elik Niv, Yonier Camilo Mejia, Jules Beckman, Simon Lenski, Maarten Seghers, Elke Janssens Kostuums Lot Lemm Dramaturgie Elke Janssens Lichtontwerp Ken Hioco, Jan Lauwers Geluid Ditten Lerooij Productieleiding Marjolein Demey Technisch directeur, decor Ken Hioco Maskers Lot Lemm, Benoît Gob Assistent technisch directeur Tijs Michiels Assistent podium Nina Lopez Le Galliard Tourtechnieker Saul Mombaerts, Bram Geldhof, Dries D'Hondt, Jannes Dierynck Assistent kostuums Lieve Meeussen Stagiaire kostuums Marion Thomasson Stagiaire P.U.L.S. Lisaboa Houbrechts Taalcoach Engels Helen McNamara Taalcoach Frans Anny Czupper Engelse vertaling Gregory Ball Franse vertaling Anne Vanderschueren Duitse vertaling Rosi Wiegmann

Een Needcompany productie in samenwerking met RIJEKA 2020 Llc. in the framework of Rijeka 2020 - European Capital of Culture, Croatian National Theatre "Ivan pl. Zajc" Coproductie Ruhrtriennale, Festival Reims Scènes d'Europe, Concertgebouw Brugge, La Colline Parijs Copresentatie Zürcher Theater Spektakel, Teatro Central de Sevilla, Kaaitheater Brussel, Toneelhuis Antwerpen, Malta festival Poznan, NTGent Tax Shelter financiering uFund nv, Melissa Thomas, Christel Simons Gerealiseerd met de steun van de Tax Shelter van Belgische Federale Overheid en de Vlaamse overheid